

INSTYTUT
NA RZECZ
EKOROZWOJU

pole dialogu

REKOMENDACJE SPOŁECZNE

Przygotowane w ramach
cyklu 4 spotkań energetycznej narady obywatelskiej
„Włącz się Kociewie”
w gminie Kaliska

Czerwiec 2015

Projekt „Włącz się Kociewie! Energetyczne narady obywatelskie na Pomorzu”
realizowany przez Instytut na Rzecz Ekorozwoju w partnerstwie z Fundacją Pole Dialogu
w ramach programu Obywatele dla Demokracji finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG

LISTA REKOMENDACJI SPOŁECZNYCH – GMINA KALISKA

Rekomendacja nr 1: POWSTANIE ELEKTROCIĘPŁOWNI NA BIOMASĘ

Rekomendacja nr 2: EDUKACJA – PODNIESIENIE POZIOMU ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ

Rekomendacja nr 3: OŚWIETLENIE ULICZNE ZASILANE Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (OZE) czyli z wiatru i słońca

Rekomendacja nr 4: POZYSKIWANIE ŚRODKÓW NA INSTALACJE OZE DLA MIESZKAŃCÓW

(w szczególności na kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, mikro-wiatraki, pompy ciepła)

Rekomendacja nr 5: WSPARCIE INWESTYCJI W OZE DLA GMINY

Rekomendacja nr 6: MAKSYMALIZACJA PRODUKCJI I WYKORZYSTANIA ENERGII Z OZE W OBIEKTACH PUBLICZNYCH

Rekomendacja nr 7: NOWATORSKIE POMYSŁY NA POZYSKIWANIE ENERGII

Gmina KALISKA

Rekomendacja nr 1: POWSTANIE ELEKTROCIEPŁOWNI NA BIOMASĘ

Dlaczego wybraliśmy ten temat do rekomendacji społecznej?

- Ochrona środowiska i poprawa jakości życia mieszkańców;
- Szansa na nowe miejsca pracy i rozwój infrastruktury w gminie;
- Zwiększenie atrakcyjności gminy Kaliska dla inwestorów;
- Pozyskanie dodatkowych źródeł dochodów w gminie (np. dzięki podatkom lokalnym).

Treść rekomendacji społecznej

Powstanie elektrowni na biomasę na terenie gminy zapewni:

- Poprawę jakości środowiska naturalnego;
- „Wyrzucenie” starych pieców węglowych;
- Wykorzystanie zrębków drewna z okolicznych lasów i tartaków.

<p>CO? <i>(Co należy zrobić, na czym polega postulowane rozwiązanie?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Wybudowanie elektrociepłowni na biomasę na terenie gminy; – Rozprowadzenie ciepła – w pierwszej kolejności do budynków użyteczności publicznej, a następnie do indywidualnych odbiorców.
<p>KTO? <i>(Kto ma się zaangażować w realizację rozwiązania, kogo zachęcić do współpracy?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy; – Związek Gmin Wierzyca (rozszerzenie obecnej działalności). – w przypadku, jeśli nie byłoby to możliwe, można powołać nowe stowarzyszenie dedykowane temu przedsięwzięciu; – Przedsiębiorcy lokalni.
<p>JAK? <i>(W jaki sposób to zrobić? – opis metody, koncepcja wdrożenia, plan realizacji)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Zrobić nowy projekt inwestycji elektrociepłowni na biomasę lub wykorzystać istniejący uaktualniając go; – Pozyskać środki finansowe z funduszy europejskich; – Przeprowadzić kampanię edukacyjno-informacyjną dotyczącą planowanego przedsięwzięcia.
<p>KIEDY? <i>(W jakim horyzoncie czasowym i w jakich etapach mają być wprowadzone zmiany?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – W ciągu najbliższych 5 lat. – W pierwszej kolejności budynki użyteczności publicznej, następnie indywidualni odbiorcy.

ZAGROŻENIA I PRZECIWDZIAŁANIE	<ul style="list-style-type: none">– Brak inwestora;– Inne priorytety inwestycyjne w Gminie;– Brak środków finansowych z UE;– Niechęć mieszkańców (niezbędne jest informowanie mieszkańców na każdym etapie inwestycji);– Wzmożony transport biomasy (można transport drogowy zastąpić kolejowym).
INNE UWAGI	<ul style="list-style-type: none">– Szansa na utworzenie nowych miejsc pracy.

Gmina KALISKA

Rekomendacja nr 2: EDUKACJA – PODNIESIENIE POZIOMU ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ

Dlaczego wybraliśmy ten temat do rekomendacji społecznej?

- OZE i ochrona środowiska to tematy, o których mówi się dużo, ale często brakuje na ich temat wiedzy;
- Niska świadomość społeczna mieszkańców;
- Zwiększenie atrakcyjności gminy;
- Powietrze – zwłaszcza w zwartej zabudowie – jest zanieczyszczone z powodu „niskiej emisji”.

Treść rekomendacji społecznej

- Poprawa poziomu wiedzy w różnych grupach wiekowych, rozpoczęcie edukacji od poziomu przedszkola;
- Otwartość mieszkańców na nowe technologie, na ochronę środowiska;
- Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców, większa troska o zdrowie i środowisko;
- Poprawa jakości powietrza w gminie.

<p>CO? <i>(Co należy zrobić, na czym polega postulowane rozwiązanie?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy poprzez edukację; – Promowanie przestrzegania prawa w zakresie spalania odpadów poprzez informowanie o możliwych konsekwencjach.
<p>KTO? <i>(Kto ma się zaangażować w realizację rozwiązania, kogo zachęcić do współpracy?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd i Rada Gminy; – Szkoły, stowarzyszenia, Kościoły; – Społeczeństwo (w różnych grupach wiekowych i społecznych); – Eksperci i liderzy projektów już zrealizowanych; – Policja.
<p>JAK? <i>(W jaki sposób to zrobić? – opis metody, koncepcja wdrożenia, plan realizacji)</i></p>	<p>Projekty edukacyjne obejmujące m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wymianę doświadczeń i „burze mózgów”; – Wyjazdy, wycieczki, ogniska, biwaki; – Apele w szkołach; – Konkursy (np. fotograficzne), spotkania z ekspertami i samorządowcami; – Publikacje drukowane i aplikacje na nośniki elektroniczne; – Warsztaty międzypokoleniowe.
<p>KIEDY? <i>(W jakim horyzoncie czasowym i w jakich etapach mają być wprowadzone zmiany?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Od teraz, proces długotrwały (potrzebne jest regularne informowanie mieszkańców); – Minimum 5-letnie projekty edukacyjne z wykorzystaniem mediów.

ZAGROŻENIA I PRZECIWDZIAŁANIE	<ul style="list-style-type: none">– Brak wiedzy i zainteresowania tematem u mieszkańców (niezbędne są kampanie informacyjne, warsztaty tematyczne i akcje społeczne, akcje reklamowe, plakaty);– Brak zainteresowania decydentów;– Ubóstwo energetyczne połączone z brakiem świadomości, „wygoda” (potrzebne są edukacja i kampanie medialne, dobry pomysł na odbiór i utylizację odpadów).
INNE UWAGI	<ul style="list-style-type: none">– Inicjatywa/nacisk wyborców, by posłowie z terenu złożyli stosowną inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zwiększenia możliwości kontroli spalania odpadów w gospodarstwach domowych;– Wprowadzenie „kar” w postaci pracy na rzecz środowiska/mieszkańców (sąsiadów);– Budowanie świadomości mieszkańców – wskazana reakcja sąsiadów.

Gmina KALISKA

Rekomendacja nr 3: OŚWIETLENIE ULICZNE ZASILANE Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (OZE) czyli z wiatru i słońca

Dlaczego wybraliśmy ten temat do rekomendacji społecznej?

- Oświetlenie ulic niezależnie od istniejącej sieci energetycznej;
- Zmniejszenie wydatków Gminy na energię;
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców;
- Estetyka, nowoczesność i ochrona środowiska.

Treść rekomendacji społecznej

*(jaka zmiana ma nastąpić, jakiego stanu oczekujemy, jaki problem mamy rozwiązać,
z jakim wyzwaniem mamy się zmierzyć)*

Oczekujemy, że docelowo wszystkie ulice w Gminie będą oświetlone przez nowoczesne lampy LED-owe zasilane przez OZE - przede wszystkim wiatr i słońce.

<p>CO? <i>(Co należy zrobić, na czym polega postulowane rozwiązanie?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Instalacja nowego oświetlenia w miejscach niebezpiecznych i dotychczas nieoświetlonych; – Modernizacja istniejącego oświetlenia na zasilane z OZE.
<p>KTO? <i>(Kto ma się zaangażować w realizację rozwiązania, kogo zachęcić do współpracy?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd i Rada Gminy; – Sołectwa; – mieszkańcy, w tym właściciele nieruchomości; – Zakład energetyczny; – Starostwo Powiatowe.
<p>JAK? <i>(W jaki sposób to zrobić? – opis metody, koncepcja wdrożenia, plan realizacji)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Sporządzenie planu inwestycji; – Konsultacje z mieszkańcami (zebrania wiejskie); – Pozyskanie środków; – Projekty i przetargi.
<p>KIEDY? <i>(W jakim horyzoncie czasowym i w jakich etapach mają być wprowadzone zmiany?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Plan i konsultacje jak najszybciej; – Uzupełnianie miejsc niedoświetlonych poprzez budowę nowych punktów świetlnych na w latach 2015-2018; – Wymiana tradycyjnego oświetlenia na nowe w latach 2015-2020.

ZAGROŻENIA I PRZECIWDZIAŁANIE	<ul style="list-style-type: none">– Opór i brak porozumienia z Zakładem energetycznym (potrzebne będą negocjacje);– Niechęć społeczeństwa (zarządzą temu spotkania, prezentacja dobrych przykładów);– Brak funduszy (można wnioskować o dofinansowanie);– Wandalizm (niezbędne ubezpieczenie, monitoring).
INNE UWAGI	

Gmina KALISKA

Rekomendacja nr 4: POZYSKIWANIE ŚRODKÓW NA INSTALACJE OZE DLA MIESZKAŃCÓW (w szczególności na kolektory słoneczne, panele fotowoltaiczne, mikro-wiatraki, pompy ciepła)

Dlaczego wybraliśmy ten temat do rekomendacji społecznej?

- Brak własnych środków mieszkańców na montaż instalacji OZE.

Treść rekomendacji społecznej

- Jak największa liczba mieszkańców posiada rozwiązania OZE służące ogrzewaniu i dostarczaniu energii elektrycznej.

<p>CO? <i>(Co należy zrobić, na czym polega postulowane rozwiązanie?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Zorganizować wsparcie od strony technicznej w pozyskiwaniu środków unijnych na projekty OZE dla mieszkańców; – Wprowadzić ulgi w podatku od nieruchomości dla inwestorów w OZE; – Stworzyć grupy zakupowe instalacji i urządzeń OZE.
<p>KTO? <i>(Kto ma się zaangażować w realizację rozwiązania, kogo zachęcić do współpracy?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy; – Starostwo Powiatowe; – Sołectwa; – Mieszkańcy (właściciele nieruchomości).
<p>JAK? <i>(W jaki sposób to zrobić? – opis metody, koncepcja wdrożenia, plan realizacji)</i></p>	<p>Wójt Gminy i odpowiedni urzędnicy powinni zrobić rozeznanie dobrych przykładów podobnych schematów działania wśród innych gmin, szczególnie w zakresie podatków i grup zakupowych.</p>
<p>KIEDY? <i>(W jakim horyzoncie czasowym i w jakich etapach mają być wprowadzone zmiany?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Najdalej do 2020 r. – Pewne elementy (etapy) powinny być wdrażane jak najszybciej.

ZAGROŻENIA I PRZECIWDZIAŁANIE	<ul style="list-style-type: none">- Małe zainteresowanie mieszkańców;- Obawy przed nowymi technologiami;- Wysokie koszty inwestycji;- Niepewność co do pozyskiwania środków unijnych;- Gmina niechętna do zmian w podatkach lokalnych. <p>Może temu zaradzić szeroka edukacja społeczeństwa i dobre przykłady z innych gmin.</p>
INNE UWAGI	

Gmina KALISKA
Rekomendacja nr 5: WSPARCIE INWESTYCJI W OZE DLA GMINY

Dlaczego wybraliśmy ten temat do rekomendacji społecznej?

- Czyste powietrze, atrakcyjność terenu, agroturystyka;
- Poprawa jakości życia;
- Oszczędności finansowe.

Treść rekomendacji społecznej

- Wszystkie gminne obiekty, np. szkoła, przedszkole, ośrodek zdrowia, urząd gminy oraz gospodarstwa domowe będą zasilane z OZE.

<p>CO? <i>(Co należy zrobić, na czym polega postulowane rozwiązanie?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Pozyskiwanie przez gminę środków finansowych na instalacje OZE z różnych źródeł; – Zaoferowanie możliwości korzystania z OZE w gospodarstwach domowych.
<p>KTO? <i>(Kto ma się zaangażować w realizację rozwiązania, kogo zachęcić do współpracy?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Gminy; – Organizacje pozarządowe; – Współpraca z sąsiednimi gminami; – Przedsiębiorcy.
<p>JAK? <i>(W jaki sposób to zrobić? – opis metody, koncepcja wdrożenia, plan realizacji)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Utworzenie zespołu roboczego w Urzędzie Gminy , w skład którego wejdą pracownicy urzędu, i którego zadaniem będzie pisanie wniosków, przygotowywanie i wdrażanie projektów dotyczących OZE; – Wyjazdy studyjne – pozyskiwanie informacji od instytucji, samorządów, którym udało się zdobyć środki; – Dobry przepływ informacji do mieszkańców.
<p>KIEDY? <i>(W jakim horyzoncie czasowym i w jakich etapach mają być wprowadzone zmiany?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Powołanie zespołu roboczego do końca roku 2015; – Pozyskiwanie środków jest zależne od terminów danych konkursów – do 2020 roku.

ZAGROŻENIA I PRZECIWDZIAŁANIE	<ul style="list-style-type: none">– Brak płynności finansowej (zabezpieczenie);– Wyczerpanie się źródeł finansowania;– Niechęć, brak kreatywności i motywacji zespołu roboczego (kontrola obywatelska).
INNE UWAGI	

Gmina KALISKA

Rekomendacja nr 6: MAKSYMALIZACJA PRODUKCJI I WYKORZYSTANIA ENERGII Z OZE W OBIEKTACH PUBLICZNYCH

Dlaczego wybraliśmy ten temat do rekomendacji społecznej?

- Zmniejszenie wydatków gminy na energię;
- Estetyka, ochrona środowiska, nowoczesność.

Treść rekomendacji społecznej

Oczekujemy maksymalizacji pozyskiwania energii z OZE w obiektach publicznych, np. w budynku szkoły, przedszkola, ośrodka zdrowia, domu kultury itp.

<p>CO? <i>(Co należy zrobić, na czym polega postulowane rozwiązanie?)</i></p>	<p>Przygotowanie i realizacja inwestycji w budynkach publicznych obejmujących:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pompy ciepła; – ogniwa fotowoltaiczne; – termoizolację; – kolektory słoneczne.
<p>KTO? <i>(Kto ma się zaangażować w realizację rozwiązania, kogo zachęcić do współpracy?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd i Rada Gminy. – Sołectwa. – Starostwo Powiatowe.
<p>JAK? <i>(W jaki sposób to zrobić? – opis metody, koncepcja wdrożenia, plan realizacji)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Opracowanie planu inwestycji. – Pozyskanie środków zewnętrznych na realizację.
<p>KIEDY? <i>(W jakim horyzoncie czasowym i w jakich etapach mają być wprowadzone zmiany?)</i></p>	<p>W miarę możliwości jak najszybciej (2015) z realizacją 2016-2020.</p>

ZAGROŻENIA I PRZECIWDZIAŁANIE	<ul style="list-style-type: none">– Brak dofinansowania ze środków zewnętrznych.– Ospalność i niekompetencja Urzędu.
INNE UWAGI	

Gmina KALISKA
Rekomendacja nr 7: NOWATORSKIE POMYSŁY NA POZYSKIWANIE ENERGII

Dlaczego wybraliśmy ten temat do rekomendacji społecznej?

- Racjonalizm i nowoczesność w podejściu do lokalnej energetyki.
- Zmniejszenie wydatków gminy na energię w dalekiej przyszłości.
- Estetyka urządzeń do produkcji energii.

Treść rekomendacji społecznej

- Nowoczesne instalacje energetyczne we wszystkich obiektach publicznych w Gminie.
- Ułatwienie pracy ludzi i maksymalizacja zysków dla budżetu.

<p>CO? <i>(Co należy zrobić, na czym polega postulowane rozwiązanie?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Wsparcie uczelni wyższych i instytutów naukowych w poszukiwaniu nowoczesnych rozwiązań energetycznych do wykorzystania w obiektach publicznych w Gminie. – Promowanie rozwiązań, np. strefowe czujniki ciepła, bezprzewodowy przesył energii elektrycznej, ładowanie urzędzeń z wykorzystaniem energii ludzkiej i kinetycznej.
<p>KTO? <i>(Kto ma się zaangażować w realizację rozwiązania, kogo zachęcić do współpracy?)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd i Rada Gminy. – Sołectwa i przedsiębiorcy. – Mieszkańcy, w tym właściciele nieruchomości. – Zakład energetyczny. – Starostwo Powiatowe.
<p>JAK? <i>(W jaki sposób to zrobić? – opis metody, koncepcja wdrożenia, plan realizacji)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – Wdrożenie stypendiów naukowych promujących innowacje z dziedziny energetyki. – Sporządzenie planu inwestycji. – Konsultacje z mieszkańcami (także przez Internet). – Pozyskanie środków. – Projekty i przetargi.
<p>KIEDY? <i>(W jakim horyzoncie czasowym i w jakich etapach mają być wprowadzone zmiany?)</i></p>	<p>Jest to plan na przyszłość – perspektywa minimum 20 lat.</p>

ZAGROŻENIA I PRZECIWDZIAŁANIE	<ul style="list-style-type: none">– Brak funduszy.– Brak pomysłów i rozwiązań.– Lęk przed nowoczesnością.– Nierentowność nowoczesnych rozwiązań (prototyp jest zawsze najdroższy).– Pesymizm mieszkańców – konieczność przekonania ich do nowych rozwiązań (potrzebne informowanie mieszkańców oraz odpowiadanie na ich potrzeby)
INNE UWAGI	<ul style="list-style-type: none">– Nacisk na nowoczesne budownictwo, gdyż dostosowywanie do wyższych standardów jest często nierealne i zawsze bardzo kosztowne.

WYJAŚNIENIE POJĘĆ

OZE

Odnawialne źródła energii – odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z biopłynów

Instalacje OZE (definicja z ustawy o OZE)

Instalacja odnawialnego źródła energii – instalacja stanowiąca wyodrębniony zespół

- urządzeń służących do wytwarzania energii i wyprowadzania mocy, przyłączonych w jednym miejscu przyłączenia, w których energia elektryczna lub ciepło są wytwarzane z jednego rodzaju odnawialnych źródeł energii, a także magazyn energii elektrycznej przechowujący wytworzoną energię elektryczną, połączony z tym zespołem urządzeń lub
- obiektów budowlanych i urządzeń stanowiących całość techniczno-użytkową służący do wytwarzania biogazu rolniczego, a także połączony z nimi magazyn biogazu rolniczego;

Wyjazd studyjny

Wizyta studyjna ma na celu zapoznanie się z dobrymi przykładami działań, realizacji projektów, z konkretnymi kwestiami, problemami, technologiami u odwiedzanych gospodarzy – np. innej gminy. Wyjazdy studyjne organizowane są przeważnie przy współpracy obu stron.

Lampy zewnętrzne LED

Ze względu na swoje liczne zalety [diody elektroluminescencyjne](#), zwane z ang. LED, zyskują coraz większą popularność w rozwiązaniach oświetleniowych. Na rynku oświetleniowym można zakupić zestawy oświetlenia drogowego pozwalające zastąpić używane dotychczas źródła zewnętrzne jak wysokoprężne sodowe lub rtęciowe diodowymi odpowiednikami. Takie lampy mają bardzo długi czas bezawaryjnej pracy i niskie zużycie energii

Niska emisja

Niska emisja to lokalna emisja pyłów i szkodliwych gazów pochodząca z nieefektywnych lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych. W miejscowościach o słabej wentylacji niska emisja jest główną przyczyną powstawania smogu, który zwiększa zachorowalność oraz śmiertelność związaną z chorobami układu krążenia i oddychania. Nie należy mylić „niskiej emisji” z niską emisyjnością, która jest zjawiskiem pożądany i oznacza racjonalną gospodarkę minimalizującą powstawanie szkodliwych emisji.

Ubóstwo energetyczne

Ubóstwo energetyczne wg obecnie funkcjonującej definicji brytyjskiej dotyczy te gospodarstwa domowe, w których na utrzymanie komfortowych warunków cieplnych (21^oC w pomieszczeniach mieszkalnych oraz 18^oC w pozostałych) wydaje się więcej niż 10% domowego budżetu. Mówiąc prościej to stan kiedy mamy problem z odpowiednim ogrzaniem mieszkania/domu oraz spłatą rachunków za energię – zarówno ciepłą jak i elektryczną. Przyczyną mogą być zbyt niewystarczające dochody, zły stan techniczny domu/mieszkania lub nieefektywne systemy grzewcze, a także niewłaściwe zachowania – brak działań w zakresie oszczędzania energii i podnoszenia efektywności energetycznej gospodarstwa domowego.